

Kirstin kolme valintaa

Kirjailija **Kirsti Manninen** rakastaa kirjoittamista niin paljon, että se on vienyt hänen terveytensä. Nykyisin hän tekee joka päivä kolme valintaa, jotta pystyy jatkamaan rakastamaansa työtä.

TEKSTI **SANNA PUHTO** KUVAT **HELI HIRVELÄ**

Kirsti Manninen alkaa käydä kaupaa itsensä kanssa heti, kun silmät aamulla aukeavat. Jatkanko unia vai nousenko vesijumppaamaan? Aamun unet olisivat ne makeimmat, mutta vesijumppa palkitsisi vetreänä kehona. Tänään sänky veti pidemmän korren, koska illalla tuli valvottua. Lisäksi Kirstillä on yhä univajetta viimeisimmän *Tekijä*-romaanin kirjoittamisesta, vaikka se valmistui kolmisen viikkoa sitten.

Vesijumppaan menemisen Kirsti on tehnyt mahdollisimman helpoksi. Se ei edellytä ajomatkaa hyisessä keväätaamussa kunnan uimahalliin, pinkeään uimapukuun pujottautumista, kalsean kaakelin kosketusta tai kylmän veden sietämistä.

Ei sinne päinkään.

Ensimmäinen valinta: liike

Jumppa-aamuina Kirsti tassuttelee kylpytakissaan kodin lasiverannalle, jonne on rakennettu pieni kylpylä: minikokoinen allas ja infrapunasauna. Lämpöä kylpylässä on kuin tropiikissa ja vesikin helii 32-asteisena. Altaassa lilluessaan voi ihailla kuistin ikkunoista aukeavaa näkymää, aamun auringossa kimaltelevaa keväthankea peltoaukealla.

Kirstin vesijumpparituaali alkaa vartin infrapunasaunomisella. Hän väntää saunan kaiuttimista lattariyrytmit ilmoille ja pulahtaa sen jälkeen veteen hetkuttelemaan lanteitaan kolmeksi vartiksi salsan tahtiin.

”Jumpan jälkeen olen virkeämpi ja liikuminen on selvästi helpompaa.”

Aamun vesijumppa on yksi niistä valinnoista, jotka Kirsti tekee oman hyvinvoin-

tinsa eteen joka päivä. Näin Kirsti on saanut liikunnasta itselleen jokapäiväisen kaverin.

Tai melkein.

Toinen valinta: kuulostelu

Välillä vesijumppa jää väliin, koska vielä tärkeämpi valinta jyrää sen.

Kirsti on nimittäin päättänyt kuulostella jaksamistaan. Se on hänelle uutta. Aiemmin hän on paahtanut eteenpäin voimiaan kuuntelematta.

Kirsti on kirjoittanut lähes neljäkymmentä vuotta pökerryttävää tahtia. Häneltä on ilmestynyt tasaisesti pari kolme kirjaa vuodessa ja siihen televisiosarjat päälle.

Määrä on kerta kaikkiaan huima, semminkin kun iso osa teoksista on historiallisia ja ne ovat vaatineet laajaa lähdeaineistoon perehtymistä.

Työtahdistaan Kirsti on maksanut kovan hinnan.

”Olen kirjoittanut terveyteni ja painoni kustannuksella. Nyt kun kone on käynyt vanhaksi, siitä on täytynyt ruveta pitämään parempaa huolta. Tässä iässä kaikki valinnat liittyvät vointiin ja jaksamiseen.”

Kirsti ei ole paahtanut töitä pakon sanelmana. Ei edes silloin, kun hän 36-vuotiaana erosi ja kotona pyöri ruokittavia suita taaperosta teiniin, yhteensä viisi lasta. Myöhemmin joukkoon liittyi vielä kuudes vesa, jolle Kirsti ryhtyi sijaisvanhemmaksi.

Kirjoittaminen on ollut Kirstille ilo, intohimo ja elämäntapa.

Viime vuosiin asti hän kirjoitti ”suurin piirtein 28 tuntia vuorokaudessa”. Moinen työtahti jatkui viikko- ja kuukausitolkulla, kunnes kirja oli valmis. »

Kirsti Manninen, 69

on armoitettu kirppareiden ja kierrätysryhmien perkaaja. Hänen lähipiiristään löytyy aina kohteita, jotka kaipaavat laittoa. Kirsti on hankkinut rekvisiittaa useisiin näytelmiin ja kalustanut kotikylänsä entisessä koulussa aloittavan kahvilan sekä museokahvila Hedda Nooran.

Kirsti ja avomiehensä Jarmo asuvat maalla. Kirstin kuudesta lapsesta neljä asuu kilometrin säteellä, mikä on kätevää, sillä aina jollain on maitoa jääkapissa ja toimiva auto.

Kirsti Manninen on kirjoittanut yli sata teosta, niistä melkein puolet kirjailijanimellään Enni Mustonen. Hän on myös käsikirjoittanut useita tv-sarjoja Hovi-mäestä Kotika-tuun ja Kätevästä emännästä Lehmän vuoteen.

Kirjoitusrupeaman päätteeksi hän oli niin väsynyt, että nukkui kellon ympäri.

”Sen jälkeen ponnahtin ylös kuin kissa häntä pystyssä ja jatkoin duunia. Nykyään menee kolme viikkoa ennen kuin toivun kirjantekourakasta fyysisesti.”

Kirstin lapsista tuli omatoimisia ja itsenäisiä. Hän vertaa lapsikatrastaan kuusijalkaiseen pöytään. Sellainen pysyy pystyssä itseksensä, toisin kuin yksi- tai kaksijalkainen, joka kaatuu ilman tukea.

”Monen lapsen yhteisö selviää, kunhan aikuinen hommaa kaappiin ruokaa ja pitää huolen perusasioista.”

Hurmio vie mennessään

Nykyisin Kirsti kuulostelee jaksamistaan monta kertaa päivässä. Muuten hän ei huomaa kuormittumistaan, varsinkaan, jos on työn imussa.

Otavan kirjasaatiö myöntää Kirsti Manniselle Veijo Meri -palkinnon tunnustuksena merkittävästä kauno-kirjallisesta saavutuksesta.

”Silloin painan vain hurmiossa.”

Tämä hurmiossa painaminen liittyy Kirstin päässä valitsemaan neurologiseen kytkentään. Se tunnetaan paremmin nimellä tarkkaavaisuushäiriö ADD.

”Olen luistellut läpi elämäni sen kanssa, mutta diagnoosin sain vasta kuusikymppisenä.”

Oireyhtymästä kärsivälle rutiineihin tarttuminen on tyypillisesti vaikeaa, ja niin se on Kirstillekin. Mutta kun jokin asia häntä kiinnostaa, se vie mennessään niin, että hän ei näe eikä kuule mitään muuta.

Kirstin lapset tuntevat hyvin tämän puolen äidistään ja ottivat nuorempina siitä ilon irti. Monta kertaa Kirsti sai ihmetellä, minne kaikki jäätelöt olivat hävinneet pakastimesta tai keksit kaapista. Annoit luvan syödä ne, lapset sanoivat, mutta ei Kirsti muistanut, mihin kaikkeen oli kesken työnteon tullut annettua lupa.

Nykyisin Kirsti laatii tehtävälistoja saadakseen rutiinit tehtyä. Listalle laitetaan kaikki hommat maksettavista laskuista nyrkkiipykkiin, mutta tehtävät siirretään surutta seuraavaan päivään, jos tänään ei jaksu tarttua niihin.

”Lista on hyvä siinä, että asiat eivät unohdu tai pyöri mielessä epämääräisenä möykkynä.”

Ei hyötyä jalokivien puhdistustaidosta

Kirjoittamiseen uppoutuminen tarkoittaa myös sitä, että kehon viestit, kuten nälkä tai väsymys eivät ylitä huomion kynnystä.

Vasta viime aikoina Kirsti on oppinut huomaamaan, että selkä kipeytyy ja silmät tuntuvat hiekkaisilta, kun on istunut liian monta tuntia koneen ääressä.

Sen sijaan sormiaan Kirstin ei kannata kuunnella, sillä ne jaksavat loputtomasti, nivelrikosta huolimatta.

Kirstin salainen ase on kymmensormijärjestelmä, jonka hän oppi sveitsiläisessä sisäoppilaitoksessa, jossa hän oli vaihto-oppilaana 1960-luvun puolivälissä. Kirsti oli outo lintu koulussa, jossa muut oppilaat olivat upporikkaiden aatelisperheiden tyttäriä.

”Vihasin konekirjoitusta yli kaiken, mutta se on ollut taito, josta minulle on ollut eniten hyötyä. Jalokivien puhdistuksesta tai Englannin hovin etiketistä ei niinkään ollut.”

Kirsti laskee opiksi myös sen, että hän pääsi näkemään läheltä, ettei herrasväen elämä ollut erityisen onnellista. Luokkakaverien elämä oli rajattua ja heitä odotti ahdas tulevaisuus jonkun merkkimiehen vaimona.

”Tyttöparat olivat kateellisia, kun lähdin vuoden päästä jatkamaan tavallista vapaata elämääni Mäntsälän lukioon.”

Kolmas valinta: työpäivä loppuu klo 21

Kaikkein vaikein valinta Kirstille on lopettaa työt viimeistään iltayhdeksältä.

Kirjoittamisen imu on niin ihana, että kirjan maailmasta ei halua pois. Moinen tekemisen hurma on iso syy siihen, että Kirsti on ollut niin tuottelia.

Nyt Otavan kirjasaatiö myöntää hänelle Veijo Meri -palkinnon kirjallisista saavutuksistaan. Palkinnon peruste on sama, minkä takia lukijat rakastavat Kirstin romaaneja. Hänellä on ilmiömainen kyky punoa fiktiivinen juoni todellisten tapahtumien ja tunnettujen henkilöiden ympärille ja herättää menneisyys eloon.

Kirstille kirjan teko on 80 prosenttisesti tutkimustyötä ja vain 20 prosenttisesti kirjoittamista. Hän haalii kuvaamastaan miljööstä karttoja, valokuvia ja huoneistojen pohjapiirustuksia.

”Tämä siksi, että kuvittelen kirjan maailman päässäni kuin elokuvan – vasta sitten pystyn kirjoittamaan. Lukijan päässä kaikki muodostuu taas uudeksi elokuvaksi.”

Kyse on vähän samasta ilmiöstä, joka sai miehet rakastamaan **Kalle Päätalon** teoksia: he tunsivat jokaista naulaa myöten sen maailman, jonka Päätalo heille nikkaroi.

Menneisyyden henkiin herättämisen tehon Kirsti oivalsi jo lapsena, kun ahmi mummolassa **Samuli Paulaharjun** kansanperinteitä kuvaavia teoksia. Niistä oli paperin maku kaukana. Keväisen äestyksen kuvaus Pohjanmaan lakeuksilla muuttui Kirstin korvissa piikatytöjen lauluksi, kun nämä loilottivat hevosten vetämien risuäkeiden päällä keikkuen. Kuiva multa pölisi silmiin ja tuntui kurkussa.

”Kuva oli niin väkevä, että olin itse mukana.”

Kirsti aikoo käyttää palkintorahat, viisitoista tuhatta euroa, **Kusti**-poikansa kanssa tehtävään dokumenttielokuvaprojektiin. Sillä työntekoa Kirsti ei aio lopettaa niin kauan kuin henki pihisee.

Seitsemänkymmenvuotispäivien lähestyessä Kirsti ei halua unohtaa kehon asettamia rajoja edes työn huumassa. Mutta muuten hän liputtaa aina katteettoman optimismin puolesta.

”Kyllä Luoja hulluista huolen pitää, varokoot vaan viisaat.”

Kirsti Mannisen lempikirjoituspaikka on tässä kotiin rakennetussa tornissa. Seiniä ympäröivässä kirjahyllyssä on käsikirjasto ja melkein kaikki omat teokset.